

Helsingfors/Mariehamn 18.7.2011

Nr 31/11

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
10.6.2011, nr 150/2011.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om produktionsstöd för el, antagen av lagtinget 10.6.2011.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om det fasta produktionsstödet för el som betalas till en producent för el från vindkraft, skogsflis och biogas. I landskapslagen ingår ett bemyndigande för landskapsregeringen att enligt 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar. Enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen hör näringsverksamheten i huvudsak till landskapets behörighet. Av detta följer att näringsutövning liksom stöd till näringslivet på Åland till dessa delar regleras genom landskapslagstiftning. Landskapslagen berör även natur- och miljövård, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 10 punkten i självstyrelselagen.

Landskapslagens 7 § innehåller bestämmelser om information, inspektion och återbetalning. I landskapets behörighet ingår även att lagstifta om övervakning och inspektioner inom landskapets behörighetsområden. Dessa bestämmelser kan dock beröra de i grundlagens 2 kap. garanterade fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. I landskapslagen har inte intagits några bestämmelser som anger hur dessa rättigheter härvid beaktas.

Ålandsdelegationen konstaterar dock att bestämmelser om syneför rättningar och inspektioner finns i 33 och 34 § i förvaltningslagen för landskapet Åland. En hänvisning till sist nämnda landskapslag har intagits i landskapslagens 11 § 2 mom. Med anledning härav föranleder den bristfälliga regleringen beträffande inspektioner i landskapslagen inte anmärkningar från behörighetssynpunkt.

Landskapslagens 11 § berättigar landskapsregeringen att på en ansökan från en fysisk eller en juridisk person tillsvidare eller för viss tid godkänna en kontrollör för att övervaka att producenter iakttar tillämpliga villkor för fast produktionsstöd. En kontrollör ska meddela landskapsregeringen om ändringar som kan påverka möjligheterna att få ett fast produktionsstöd, samt ska årligen lämna en rapport till landskapsregeringen om sin verksamhet och om resultaten av den. Landskapslagens 11 § berättigar landskapsregeringen att i en förordning utfärda närmare bestämmelser om en kontrollörs uppgifter, hur de ska utföras och om rapporteringsskyldighet. Av de knapphändiga bestämmelserna om kontrollörerna i landskapslagen framgår att kontrollörerna utför offentliga förvaltningsuppgifter. Grundlagens 124 § innehåller bestämmelser om de förutsättningar under vilka offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter. Enligt paragrafen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter genom lag eller med stöd av lag om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Under nämnda förutsättningar är det möjligt att i begränsad utsträckning överföra offentlig makt och offentliga uppgifter på andra än myndigheter, t.ex. på privaträttsliga sammanslutningar. I regeringens proposition till ny regeringsform (RP 10/1998 rd.) anges att härvid förutsätts att det utfärdas tillräckligt detaljerade bestämmelser om skötseln av uppgifterna och det förfarande som skall iakttas, att rättssäkerhetssynpunkter beaktas och att de som sköter de offentliga uppgifterna handlar under straffrättsligt tjänsteansvar. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning är landskapslagens 11 § så formulerad att den – i motsats till vad som gäller kontrollanter i motsvarande rikslagstiftning – inte innefattar en sådan beslutanderätt för kontrollörerna som enligt grundlagens 124 § förutsätter reglering i lag (jämför GrUU 37/2010 rd).

I landskapslagen ingår ett flertal andra delegeringsbestämmelser. Med beaktande av den reglering som härvid finns i landskapslagen kan dessa delegeringsstadganden inte anses beröra grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, och uppfyller därmed förutsättningarna för delegering i självstyrelselagens 21 § 1 mom. och grundlagens 80 § 1 mom.

Bestämmelserna om vite och andra tvångsmedel samt straff kan med stöd av 18 § 6 och 25 punkterna i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

Bestämmelsen i landskapslagens 16 § om avgifter kan med stöd av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen. I fråga om grunderna för avgifter ska landskapslagen om grunderna för avgifter till landskapet tillämpas.

Ålandsdelegationen konstaterar att stöd till företag måste vara förenliga med EU:s bestämmelser om statligt stöd till företag. Av landskapslagens förarbeten framgår att landskapsregeringen avser att notifiera det stöd som landskapslagen reglerar hos EU-kommissionen. Beträffande bedömningen av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk har Ålandsdelegationen och justitieministeriet 4.3.2009 överenskommit om följande förfarande:

”Då landskapslagarna i enlighet med självstyrelselagens bestämmelser tillställs justitieministeriet och Ålandsdelegationen gör justitieministeriet en förhandsbedömning om ministeriet avser att tillställa delegationen en komplettering beträffande de EG-rättsliga aspekterna. I sådana fall meddelar justitieministeriet Ålandsdelegationen att en sådan komplettering kommer att tillställas delegationen. I dessa fall inväntar Ålandsdelegationen justitieministeriets komplettering förrän delegationens utlåtande över ifrågavarande landskapslagstiftning tillställs ministeriet”.

Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet meddelat att det inte avser att inkomma med här avsedd komplettering.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande från den föreskrivna lagstiftningskontrollen, vilket undantagsförfarande förutsätter särskilda skäl. Med beaktande av det som härom framförs i landskapslagens förarbeten, främst till hänvisningen till första tilläggsbudgeten för 2011, konstaterar Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens för Åland 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför bestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää, Lampi och Olsson.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare